

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi

The Journal of International Social Sciences

Cilt: 29, Sayı: 2, Sayfa: 51-56, TEMMUZ – 2019

Makale Gönderme Tarihi: 23.01.2019 Kabul Tarihi: 05.07.2019

FLAUBERT'İN “SAF BİR KALP” ADLI HİKAYESİNDE ELEŞTİRİ VE DRAMATİK İRONİ

Dramatic Irony And Criticism In Flaubert's Short Story “A Simple Heart”

Abdulhalim AYDIN*

ÖZ

Realist bir yazar olarak Flaubert içinde yaşadığı toplumun gerçeklerini olanca gerçekliğiyle verirken yanlışlık ve çarpıklıklarını da gözler önüne sermekten geri kalmaz. “Saf Bir Kalp” adlı hikayesinde yazar, cahil, saf ve yardımsever bir hizmetçi kız olan Félicité'nin hayat hikayesini ele almış. Yaşadığı bir dizi dramatik olaylara rağmen bir türlü yazarın beklediği değişim ve uyanışı gerçekleştirememesi Flaubert tarafından dramatik ironiyle eleştirilmesine yol açar. Yazarın bu yöntemi seçmesi Félicité'nin kişiliğini besleyen “saf ve iyiliksever” yanının okurda bir “acıma” duygusu vermesinden kaynaklanıyor. Ancak yazar sadece bu hizmetçi kızı değil, aynı zamanda 19. yüzyıl burjuva toplumunun da çarpıklıklarını, yanlışlıklarını ve kokuşmuşluğunu (corruption) da eleştirir. Bu bağlamda, hikayede hizmetçi kız ile efendisi Mme Aubain arasında başlangıçtaki denge, hikayenin sonunda Félicité'nin lehine bir hal alır. Félicité artık bir azize konumuna yükselmişken, Mme Aubain sevdikleri ve etrafındaki insanlar tarafından bile çoktan unutulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Flaubert, Saf Bir Kalp, Realizm, Eleştiri, Dramatik İroni

ABSTRACT

As a realist author, Flaubert reflects the realities with clear verisimilitude of the society in which he lives and does not fall short in laying bare its deviancy and irregularities. In his short story titled “A Simple Heart”, the author deals with an illiterate, naive, and helpful maid, Félicité's life story. Even though she experiences a series of dramatic events, she cannot develop the desired transformation and awakening. This causes Flaubert to criticize using dramatic irony. The reason why the writer chooses this method is because the “pity” the reader feels is generated by her “naivety” and “helpful” temperament. However, the writer also criticizes not only this maid but also the 19th century bourgeois society, its wrongs, corruption, and decadence. In this respect, the story takes its shape by first with the balance between the main and her master Mme Aubain and at the end with the advantage of Félicité. Finally, Félicité rises as a saint and Mme Aubain is forgotten by the people surrounding him.

Key Words: Flaubert, A Simple Heart, Realism, Criticism, Dramatic Irony

GİRİŞ

Bilindiği gibi Flaubert, Fransız realizminin en önemli temsilcilerindendir. Tıpla ilgilenen bir çevrede doğup büyümesi (babası cerrahı) ona gözlem ve inceleme zevkini aşılır. Realizmin de büyük önem verdiği gözlem, inceleme ve tasvir onda önüne geçilemez bir tutku halini alır. Onun realist zevki belgeliğe; mekanın, tutumların, göreneklerin ve bireylerin tasviri ile yaşanmış veya bizzat kendi yaşantılarından süzülüp gelen olayların anlatımına dayanır. Romantizme tepki olarak doğan realizm akımı, Stendhal'in “roman yol boyunca tutulan bir aynadır” sözünü tutarcasına doğruyanlı, güzel-çirkin demeden hayatı olanca gerçekliğiyle sanata aktarma peşine düşer. Günlük hayatın gerçeklerini yansıtmaya ve analiz etme merakı bu akım yazarlarının farklı toplumsal katmanlara yönelmelerine neden olmuş. Egoizm, ikiyüzlülük, servet tutkusu ve değerlerin yitimi gibi

* Prof. Dr. Fırat Üniversitesi İnsani ve Sosyal Bilimler Fak. Batı Dilleri ve Ed. Böl. Elazığ.
e-posta: halimaydin@gmail.com ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9411-6869>

burjuvazinin kusurları; halkın sefalet ve mutsuzluğu, işçi sınıfının doğuşu, aşkın vefasızlığı, aldatma, cinsel istek ve doyumsuzluk gibi konuların ele alınması ancak gerçek farklı sınıfsal yapılarla yönelmekle mümkündür. Akımın bu yönelimlerinde eleştirel gerçekçilik ile toplumcu gerçekçiliğin büyük payı vardır. İnsan ve toplum problemlerini göz önüne sermek ilkesini benimsemiş olmakla beraber realist anlatı, angaje edebiyat konumuna inmemiştir.

Bu bağlamda yazar bu hikâyesinde dönemin Fransız toplumunun en üst ve en altta yer alan iki katmanına dokunarak bunların çelişki ve yanlışlıklarını sergileme amacını gütmüş. Burjuvazinin şımarıklık, doyumsuzluk, kusur ve tutarsızlıklarına karşın yoksul ve cahil proleter sınıfın çilesi ve çaresizliği Hanım-hizmetçi kız denkleminde işlenmiş. Burjuvaya karşı geliştirdiği dolaysız eleştirileri bu dönem sınıfının gerçek yüzünü sergilerken, işçi sınıfın çaresizliği ve trajedisi farklı bir boyutla ve yöntemle eleştirilir. Bu eleştiri kendi trajik durumunun bir türlü farkına varmayan /varamayan bir hizmetçi kızın kişiliğinde örtülü bir eleştiriyle, dramatik ironiyle yapılır. Böylece Félicité ve onun gibilerin durumu içinde acımayı, gözyaşını barındıran bir alaylamayı hak eden tutum ve bilinçler bütünü şeklinde okura sunulur.

ANLATIYA REALİST BİR YAKLAŞIM TARZI: ELEŞTİRİ VE DRAMATİK İRONİ

Hikayenin temel akışı ve yoğunluk alanı hizmetçi kız Félicité'nin etrafında döner. Falubert bir mektubunda kahramanı için şunları yazar: “Kahramanımla ilgili önce taşrada yaşayan, kederi içinde yaşlanan ve böylece mistisizmin ve beslenen tutkuların son noktasına ulaşmış bir bakire azize yaratmaktı.(...) Yalnızca hikayeyi daha anlaşılır ve okunur hale getirmek için daha insani bir kahramana, her gün gördüğümüz herkes gibi bir kadına dönüştürdüm.”¹ Okuma yazması olmayan, bilgisiz ve düşük bir sosyal sınıf mensubu bu köylü kız temiz kalpli, saf, iyiliksever ve sadık bir karaktere şeklinde karşımıza çıkar. Félicité'nin basitliği yalnızca karakter ve sınıfsal değil aynı zamanda giyim tarzı ve alışkanlıklarıyla da gözler önüne serilir: “Félicité, mevsim gözetmeksizin hep aynı şekilde giyinirdi. Sırtına, iğneyle göğsünde tutturulmuş bir şal atar, saçlarını tamamen örten bir başlık giyer, ayaklarında gri çoraplar, kırmızı bir eteklik ve gömleğinin üstünde hastane hemşirelerinin gibi göğüslüklü bir önlükle dolaşır.” (*Saf Bir Kalp* s. 18) Yazarın kahramanına “Félicité” ve hikayeye “Saf Bir Kalp” adını vermesi de yüklendiği sembolik değerler açısından anlamlıdır. Katıksız, saf, süreğen mutluluk ve ahiret mutluluğu anlamına gelen “felicité” kelimesi, hikayede bu hizmetçi kızın kimliğinde vücut bulmuş olarak karşımıza çıkar. Tıpkı öte âlem hayatına duyulan inanışla bu hayatta temizliği, doğruluğu ve fedakârlığı kişiliğinin merkezine koymuş bir kişi olarak Félicité dünya nimetlerine karşı gösterdiği mesafeli ve ihtirassız duruşuyla da isminin canlı bir sembolü olarak hikayedeki yerini alır. Bu karakteristik özelliklerini yazar daha da belirginleştirmek için anlatı boyunca adeta onun “münzevi, izole” kişiliğini besleyen olaylarla okur nezdinde Félicité hakkında kesinleşmiş yargıların doğmasına çaba gösterir. Yaşadığı her bir trajedinin sonunda (aldatılma, kötü muamele, sevdiklerinin ölümü..gb.) gözümüzde biraz daha kendi dramatik yalnızlığına gömülen bir kişiyi görmeye başlıyoruz. Böylesi bir tutumun yazar açısından bir başka faydası da hikayenin sonunda “bilinçsiz bir azizeye” dönüşmesini sağlayacak yolları kısaltmasıdır. Aynı şekilde, “Saf Bir Kalp” başlığı da her durumda bizi Félicité'yle buluşturan anlam ve değerleri çağırıştırır. “Saf” kelimesi, hikâyenin sonunda adeta bir ermiş, bir azize görünümüne yükselen bu hizmetçi kızın durumunu belirtirken “kalp” kelimesi de dürüstlüğüne, temizliğine ve fedakârlığına işaret etmekle hem kişiliğine hem de sosyal statüsüne göndermede bulunur.

Konunun anlaşılması için hikayenin özetini vermekte fayda vardır.

Yarım yüzyıldan beri Mme Aubain'in yanında hizmetçi kız olarak çalışan Félicité saf, temiz yürekli bir kızdır. Babasının bir iskeleden düşüp ölmesinden kısa süre sonra annesi de ölmüş Félicité ve kardeşleri bir süre sonra kimsesizlik ve yokluk yüzünden civar şehirlere dağılmış, birbirlerini kaybetmişlerdi. Félicité de genç yaşta kocasını kaybetmiş, Paul ve Virginie adında iki çocuğu olan yüksek gelirlili bir burjuva kadını olan Mme Aubain'in yanında işe başlar. Kendisine her söyleneni

¹ 30 mart 1850 Mlle Leroyer de Chantepie'ye gönderilmiş mektup. Anan Josefina Bueno ALONSO, *La Double Fonction du portrait de Félicité dans Un Coeur Simple*, in *Anales de Filologia Frances*, No.4, 1992, s.17.

eksiksiz yapan, hakaretlere maruz kaldığında da sesini çıkarmayan hizmetçi bir süre sonra hanımının gönlünü kazanır. Çocuklarına karşı büyük sevgi besler, anneleri kadar üzerlerine titrer.

Daha önce hayal kırıklığıyla sonlanacak bir aşk macerası yaşamıştı Félicité. Genç ve züppe bir burjuva olan Théodore gönül eğlendirmek için onu baştan çıkarmaya çalışmış hatta tecavüze yeltenmişti. Tatlı sözlerle tekrar ikna etmeyi başaran Théodore, onu bir kez daha hayal kırıklığına uğratmıştı. Askere yerine başkasını göndermek için zengin ve yaşlı bir kadınla evlenmişti.

Sonraki yıllarda kız kardeşlerinden birini bulur ve yeğeni Victor ile sık sık görüşmeye başlar. Şimdi annelik duygusunu tatmin edeceği Paul ve Virginie dışında yeğeni Victor da vardı. Ancak evin iki çocuğu eğitimleri için başka şehre giderler. Aynı dönemde yeğeni Victor da gemide çalışmak üzere okyanus ötesine, Latin Amerika'ya gider. Ne var ki onu yıkacak kötü haberi alır. Victor sarıhummadan ölmüştü. Yaz aylarında eve dönen Paul ile Virginie ise değişmişti. Paul, kaprisli biri olup çıkmış, Virginie ise artık senli benli konuşulmayacak bir yaşa gelmiş ve böylece Félicité ile aralarına bir soğukluk, bir mesafe girmişti. Félicité'nin yalnızlığı ve içe kapanıklığı bir kat daha artmıştı. Bu anlarda kilisede rahibin anlattığı dini bilgiler ışığında Kutsal Ruhta, İsa'da teselli bulmaya çalışıyordu. Acılar birbirini takip eder. Bir süredir hasta olan Virginie fenalaşır ve tüm çabalara rağmen ölür. Mme Aubin için olduğu kadar Félicité için de büyük bir yıkım olur. Her iki kadın aylarca bu kaybın derin acısını yaşarlar.

Aradan yıllar geçmiş hanım ve hizmetçisi daha da yaşlanmışlardır. Félicité artık duymayacak kadar sağır olmuş. Bu arada Paul hayatta dikiş tutturamamış, kendini zevk ve içkiye vererek sürekli annesini borçlandırıyor. Annesi ise onun borçlarını ödemekle meşguldü. Bir gün Mme Aubin'e Loulou adında bir papağan hediye edilir. O da onu Félicité'ye verir. Bu onun hayatında yıllardan beri devam eden bir boşluğu dolduracaktı. Hele papağanın Amerika'dan geldiğini öğrenince ona yeğeni Victor'u hatırlattığı için daha başka anlamlar yüklemeye başlar. Ancak soğuk almasın diye şöminenin yanına fazlaca yakın koyduğu için ertesi sabah Félicité Loulou'nun ölüsüyle karşılaşır. Üzüntüsü o denli büyük olur ki sonunda Mme Aubin ona içini samanla doldurtmasını söyler. Böylece her zaman yanında olacaktı. Bir süre sonra hanımı Mme Aubin 72 yaşında ölür ve kimsenin üzülmeyeceği kadar Félicité bu kayba üzülür. Artık hayatta yapayalnızdı ve Hanımın kendisinden önce ölmesi onu altüst etmiş ve ona evrenin düzenine aykırı, kabul edilemez, canavarca bir olay gibi gelmişti. Mirasçıları gelmiş ve evde ne varsa alıp götürmüşlerdi. Kapıya da evin satılık ilanı asılır. Ancak her tarafı dökülen eve ne alıcı ne de kiracı çıkar. Günden güne kötüleşen Félicité önce felç olur sonra gözlerini kaybeder. Nihayet zatürreden son nefesini verirken, aralanan gökyüzünde başının üstünde uçan devasa bir papağanı görür gibi olur.

Taşralı bir hizmetçi kızıdan Falubert'in bir kahraman yaratma niyeti, bu niteliklerin karşıt durumlarla yüz yüze gelmesiyle dahası çarpışmasıyla gerçekleşir. Bir yanda anne ve babasının ani ve erken ölümleri, kardeşlerin birbirinden haberi olmayacak biçimde savrulmaları, aşkına karşılık bulamaması, tecavüzdən son anda kurtulması, Virginie'nin ölümü, çok sevdiği Victor'un ölümüne duyduğu acıya efendisi Mme Aubin duyarsız kalışı, şimdi tüm varlığıyla bütünleştiği papağanı Loulou'nun ölümü gibi hayal kırıklıkları, öte yanda ise temiz kalpliliği, dürüstlüğü, çalışkanlığı, fedakarlığı gibi karakterini oluşturan temel nitelikler anlatı boyunca bu saf kız hakkında okuru acımayla karışık bir yüceltme duygusu içine sürükler. Nitekim hayat çizgisinde gösterdiği dürüstlük ve fedakârlıklarla o, hizmetinde çalıştığı Mme Aubin ve diğer burjuva kadınlarının önüne geçmiş, bir hizmetçi kız konumundan çok ötelere ulaşmıştır. Her ne kadar Félicité bir açıdan eleştirilse de, Falubert'in eleştirileri aynı zamanda 19. yüzyıl burjuva sınıfının tipik davranışlarına da yöneltilmiştir. Alışılmış davranış biçimleri ve yaşam tarzlarının dışına çıkmayan burjuva sınıfı Mme Aubain'in kişiliğinde temsil imkanı bulmuş. Böylece her durum ve olayda egoist, sinik ve kendi menfaatları ile paranın gücüne duyulan büyük güven anlayışı anlatının sonunda yerle bir edilmiş halde yıkıma uğrar. Mme Aubain önce kocası tarafından aldatılır, çok sevdiği kızını kaybeder, acı ve yalnızlık içinde ölürken tüm itibarını kaybetmiştir. Mirasçıları adeta akbabalar gibi servetine üşüşürler. Hatta ölürken "etrafındakilere itici gelen kendini beğenmiş tavırlarından dolayı, dostlarından pek azı ölümüne üzülmüştü" (s.46). Buna karşın, Félicité'nin giderek okurun gözünde

değer kazanması ve nihayetinde ölürken bir azize derecesine ulaşarak talihin ona yaşarken bahşetmediği üstünlüğü ölümden sonra vermesi proleter sınıf ile burjuva sınıfı arasındaki dengenin anlatının sonunda tümüyle ters yönde değişmesiyle bir nevi “adalet” fikrini çağırır. Flaubert’in bu kurgusu 19. yüzyıl burjuva sınıfının tüm çarpıklıklarına yöneltilen bir genel eleştiri olarak anlatıdaki yerini alır. Bu bağlamda, Félicité’nin hikayenin sonunda saf dini duygularla pagancı bir anlayışa doğru sürüklenmiş olması da onu okurun gözünde bir azize, bir ermiş seviyesinden indirmesini engeller. Pagancı tutumu okurun gözünden kaçmaz. Ancak buna bir şekilde hoşgörülle yaklaşır. Buna neden ise, Félicité’nin saf ve iyi niyetli karakterine paralel olarak dini inanışında da benzer bir paralelliğin olduğu ve başkaca bir niyet aranmayacağına dair okurda oluşan kanaattir. Böylece Flaubert’in basit bir hizmetçi kızdan kahraman yaratma projesi gerçeklik bulur. Félicité hikayenin merkez kahramanı olmasına olur, ancak, yazarın çok da sezdirmeden yaptığı eleştirilerden kurtulamaz. Bir dizi dramatik olay karşısında onun ölümüne kadar kişiliğinde hiçbir değişiklik göstermemesi / gösterememesi yazar için alaya alınmayı hak etmiş bir karakterdir. Hayatın kendisine dayattığı bunca olumsuzluk karşısında bir uyanış ve değişim geçirmesi beklenirken gittikçe derinleşen yalnızlığına sığınması ve üstelik bu izole varlık biçiminde belirleyici tek öğenin “acıma” duygusu etrafında kümelenmesi Flaubert’in altını çizdiği temel eleştiri noktasıdır. Bu, bir açıdan romantik anlayışın düşüncü, hüznü, izole ve melankolik kahramanının da eleştirisidir.

Hikayede bunların dışında da sembolik değeri olan göndermeler var. Örneğin evin iki çocuğu olan Paul ve Virginie, yazarın bir şekilde ilintilemek istediği B. de Saint-Pierre’in 1787’de yazdığı ünlü çocuk romanı “Paul ve Virginie”yi çağırır. Aydınlanma döneminin dini görüşlerinin eleştirisini yansıtan Paul ve Virginie’de yazar Rousseau’nun da büyük etkisiyle, Tanrının dünyayı mükemmel yarattığı fikrine uygun olarak el değmemiş ve kusursuz bir doğa içinde tüm insani kötülüklerden uzak bir yerde bu iki çocuğun büyütülmesi konusunu işler. Ancak işler tüm bu iyi niyetli projelere uygun yürümez ve sonunda Virginie bir deniz kazasında hayatını kaybeder. Paul ise hiç bitmeyecek bir kalp ağrısıyla arkasından gözü yaşlı kalacaktır. Oysa anneleri Mme de la Tour ile Marguerite onları hayata başka türlü hazırlamıştı. Temiz ve saf bir varlık anlayışı onları daima mutluluğa götürecekti. Dramatik ironiye uygun olarak eserde kahramanların talih aldıkları terbiye ve dünya görüşüyle karşıt bir alanda buluşur. Böylece ne kahramanlar ne de görüşleri bir dönüşüm gerçekleştirilmeden trajik boyutun dışına çıkamaz. Ele aldığımız hikayede de dramatik ironi belki de yazarın en belli başlı yöntemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Flaubert bir mektubunda bu hikayedeki amacı için, “kendisi gibi hassas ruhları etkilemek ve onlara gözyaşı döktürmek” olarak belirler. Félicité’nin tüm saflığı, iyilikseverliği ve fedakârlığı sonunda ne onu ne de talihini değiştirmemiş, trajik sonla buluşmasını engelleyememiştir. Gerçeklik olanca dramatik niteliğiyle Félicité’nin tüm hayat çizgisini kendi alanına sürüklerken, Flaubert’e kalan bu durumu ironik fırçasıyla bir “duygusal gerçeklik” tablosu içine yerleştirmektir. Ne de olsa amacı, sonu hiç de değişmeyecek bu ve bunun gibi durumlar karşısında başkalarına da gözyaşı döktürmektir.

Bunların dışında Flaubert’in eleştirmek istediği başka noktalar da var. Realist bir yazar olarak toplumsal gerçekliği tüm açıklığı ve çarpıklığıyla vermek bu akımın en önemli yanı olarak öne çıkar. Aşağıdaki alıntıda Félicité’nin ilk çocukluk yıllarındaki sefalet ve çaresizliğine ait bir tablo verilmiş. Yazar burada Félicité ve onun gibi diğer yoksul ve kimsesizlerin ortak trajedisine işaret etmek niyetindedir. Bunu yaparken aynı zamanda toplumsal sınıflar arasındaki dengesizliği ve acımasızlığı, yani bir bakıma burjuva sınıfının alt sınıflara olan duyarsızlığını eleştirir: “Bir duvarcı ustası olan babası, bir iskeleden düşerek can vermiş, daha sonra da annesi ölmüş, kız kardeşleri dört bir yana dağılmıştı. Bunun üzerine bir çiftlik sahibi onu yanına almış ve daha küçükken tarlada ineklere bakmakla görevlendirmişti. O yıllarda paçavraların altında tir tir titrer, yüzükoyun yatıp su birikintilerini içer, olur olmaz sebeplerden dayak yerd. Sonunda, suçsuz olduğu halde otuz sous çaldığı öne sürülerek kapı önüne kondu. Başka bir çiftliğe kapılandı, orada da küme bakmakla görevlendirildi. Patronlarının gözüne girdiğinden, diğer hizmetçiler onu kıskanırdı.”(s.18-19)

Yazar, soyluların, burjuva sınıfının şımarıklık ve duyarsızlıklarına eserde çokça yer vermiş. Örneğin soylu bir aileden gelen Théodore, sonunda evlenmek vaadiyle Félicité’nin kalbini kazanmayı başarır. Ancak onun asıl amacı şimdi servetini kaybettiği için zengin bir kadınla evlenip

askere gitmekten kurtulmaktı. Randevu saatinde Théodore'la buluşmaya giden Félicité büyük hayal kırıklığına uğrar. "Vakit geldiğinde, genç kız sevgilisine koştu. Onun yerine, arkadaşlarından birini buldu. Arkadaşı, kıza, Théodore'u bir daha görmemesi gerektiğini söyledi. Askere gitmemek için Toucques çiftliğinden çok zengin ve yaşlı bir kadınla, Madam Lehoussais ile evlenmişti." (s. 20) Félicité büyük hayal kırıklığı içinde ortada kalır. Théodore ise, hiçbir şey olmamış gibi yalnızca zengin olduğu için kendinden yaşça çok büyük olan bir kadınla evlenirken, Félicité aklına bile gelmez. Böylece, Flaubert, ahlaki değerler açısından burjuva sınıfının içine düştüğü yozlaşmayı gözler önüne serer.

Benzer bir tabloyu Félicité ile Paul ve Virginie arasında da görmek mümkündür. Bir hizmetçiden çok, bir anne duygusuyla baktığı bu iki çocuk eğitimleri için evden ayırdıklarından beri çok değişmişlerdi. Tatil zamanını sabırsızlıkla bekleyen Félicité'yi büyük bir hayal kırıklığı beklemektedir: "Tatil zamanıydı. Çocukların gelişi Félicité'yi rahatlatmıştı, ama Paul, kaprisli biri olup çıkmış, Virginie ise artık senli benli konuşulmayacak bir yaşa gelmiş ve böylece Félicité ile aralarına bir soğukluk, bir mesafe girmişti." (s. 30) Burada yazarın amacı, burjuvazinin hakim anlayışı olan sınıfsal aidiyetlere uygun olarak belli bir hiyerarşik yapının korunması gerektiği yönündeki çarpık anlayışın eleştirisi. Félicité bu durumu derin iç yaralarla yaşamasına rağmen bundan sonraki hayat çizgisinde herhangi bir değişikliğe gitmemesi, başka deyimle bir kişisel epifaniye maruz kalmaması Flaubert'in örtülü bir başka dramatik ironi örneğidir.

Hikâyede dikkatleri çeken önemli bir nokta da Félicité'nin dini duyguları ve buradan pagancı bir çizgiye doğru sürüklenmesidir. Hayatında hiç eğitim almamış bu kızın dini törenler konusunda da herhangi bir bilgisi yoktur. Bütün dini bilgileri Mme Aubin'in yanında çalışmaya başladıktan sonra pazar günleri gitmeye başladığı kilisede öğrendikleriyle sınırlıdır. Tüm hayat çizgisine egemen olan saflık ve temiz kalplilik dini inanışları konusunda da baskın gelir. Kilisede öğrendikleri onda büyük etkiler yaratır: "Rahip, önce Kutsal Tarih'in bir özetini sundu. Félicité, cenneti, tufanı, Babil kulesini, alevler içindeki kentleri, yok olan kavimleri, yerle bir edilen putları görür gibi oluyor; duyduğu şeylerden büyülenerek Yüce Tanrı'ya sonsuz bir saygı duyuyor, onun gazabından korkuyordu. İsa'nın çilesini dinlerken ağlamaya başladı. Çocukların üzerine titreyen, kalabalıkları doyuran, körleri iyileştiren ve bir ahırın gübreleri üzerinde, fakirlerin arasında doğmuş olmayı isteyecek kadar iyi kalpli olan bu insanı neden çarmıha germişlerdi?" (s.27) Dikkat edilirse bu tabloda Flaubert'in asıl vermek istediği şey, hizmetçi kızın gerek tarihin akışındaki olayları, gerekse İsa'nın yaşadıklarını algılama sürecinde kendi karakterine uygun bir dil kullanma ve duyumsama eylemine geçmesidir. Bunlara acıma ve merhamet duygularıyla gösterdiği yaklaşım tavrı sonunda İsa'ya yapılanlara ancak küçük bir "neden?" kelimesiyle tepkisini gösterir. Belki de Félicité, "İsa yerine beni çarmıha gerselerdi" düşüncesini içinden geçirerek Flaubert dramatik ironiyi bir kez daha gerçekleştirmiş oluyor.

SONUÇ

Hikayenin adı ile kahramanın adının birleşip bir bütünlük oluşturduğu bu anlatıda Flaubert kuşkusuz birden çok amaç ve niyet gütmüştür. Yukarıda anlatageldiğimiz gibi en belli başlı niyeti zavallı ve cahil bir hizmetçi kızıdan bir kahraman yaratırken onu ve temsil ettiği sınıfı "dramatik ironi" ile eleştirmektir. Hayatta yaşanan tecrübelerden sonra herhangi bir insanın belli değişim ve dönüşüm geçirmesi, birtakım epifanilere uğrayarak hayat çizgisini yeniden düzenlemesi rasyonalist ve pozitivist teori üzerine kurulmuş realizm akımının peşinden koştuğu bir gerçekliktir. Yazar bu durumu, Félicité'nin hikâyesinde anlatmaya çalışır. Ancak onun eleştirisi yalnızca proleter sınıfa değil, ama aynı zamanda 19. yüzyıl özelinde burjuva sınıfına da yöneliktir. Düşünce ve duyguda yaratıcı olmaktan uzak, süregelen değerlere ve alışkanlıklara uyarak ve taklit ederek konformist bir tavır sergileyen bu dönem burjuva sınıfının ahlaki sefalet ve çöküşü, çelişki ve tutarsızlıkları Mme Aubain'in şahsiyetinde yazar tarafından başarılı bir şekilde tasvir edilmiş. Her biri birer sınıfın temsilcisi olarak hizmetçi kız ile hanımefendisi sınıfsal aidiyetleri içerisinde kıyasıya eleştirilirken başlangıçta Mme Aubain'den yana olan evrensel itibar duygusu anlatının sonunda Félicité'nin lehine değişmiştir.

KAYNAKÇA

- Aguilar, Renato Ulloa**, *Un Coeur Simple, L'ironie et Le Réalisme Flaubertiens*,
- Aguilar, Renato Ulloa**, *Un Coeur Simple, l'Ironie et le Réalisme Flaubertiens*,
- Alonso, Josefina Bueno**, *La Double Fonction du Portrait de Félicité dans Un Coeur Simple*, in *Anales de Filologia Frances*, No.4, 1992.
- Beck, William J.**, *Félicité et le Taureau: Ironie Dans Un Coeur Simple de Fleubert*, Caligrama Belo Horizonte, 1 - outubro/1988.
- Calvet, J.**, *Histoire de la Litterature Française*, J. De Gigord editeur, Paris, 1938.
- Coudreuse, Anne**, *Flaubert Lecteur du XVIIIe Siècle : Pathos, Ironie et Apathie Dans La Correspondance*, Centre d'Études des Nouveaux Espaces Littéraires, La Licorne. Paris, 1997.
- Eagleton, Terry**, *Edebiyat Kuramı*, Ayrıntı yay., İstanbul, 2011.
- El-Sissi, Akram**, *L'art de l'évasion dans Trois Contes de Flaubert*, Synergies Monde arabe n° 4 – 2007.
- Flaubert, Gustave**, *Trois Contes*, Collection Folio Classique, Gallimard, Paris, 1999.
- Flaubert, Gustave**, *Üç Hikaye*, “Saf Bir Kalp”, Çev: Sonat Kaya, Bordo Siyah Yayınları, İst. 2004.
- Goldenstein, Jean-Pierre**, *Lire le Roman*, deBoeck, Bruselles, 2005.
- Moran, Berna**, *Edebiyat Kuramları ve Eleştiri*, İletişim Yay., İstanbul, 2018.
- Revista de Lenguas Modernas*, N° 21, Espagne, 2014.
- Robnot-Bichet, Marie-Hélène**, *Un Coeur Simple*, Hachette, Paris, 2001.